

**EL DR. ANTONI ANGLADA i TORRAS (1850-1919),
EN ELS INICIS DE L'ESTOMATOLOGIA CATALANA**

Josep Mª USTRELL I TORRENT

INTRODUCCIÓ

Aquest serà el segon treball, fruit de la tasca que es du a terme des del Museu o Exposició Permanent del Col·legi d'Odontòlegs i Estomatòlegs de Catalunya.

Sempre hem considerat que aquesta no ha de ser tan sols una exposició d'objectes, sinó que vol ser un instrument de treball per a l'estudi de la nostra història. Així doncs, en aquest sentit es publica l'article, com a resultat del treball biogràfic que comença quan el nostre company i amic, el Dr. Joan Carol i Murillo, es posa en contacte amb el Doctor Josep Mª Anglada i Anfruns, nét del nostre protagonista.

La primera vegada que vaig veure el nom d'Antoni Anglada va ésser quan estava preparant la meua tesi doctoral (1), i en aquells moments vaig trobar molt poques dades, solament les seves publicacions a la "Revista de Ciencias Médicas" i la seva relació amb el Dr. Simó de Rojas Bruguera i Martí (2).

Acabada la Tesi i en l'acte de la seva exposició oral, vaig acabar dient que el treball que havia realitzat no era exhaustiu, sinó que era una via oberta a noves investigacions.

Així, quan la família Anglada es va interessar per la restauració d'uns documents originals (3), en veure'ls, vaig agafar interès per continuar l'estudi del seu propietari el Dr. Anglada, ja que aquells escrits descobrien una bona part de la nostra pròpia història professional.

De tota manera, per segona vegada, deixarem el tema obert, perquè encara que amb les dades que s'han aconseguit ja es pot fer un article correcte, podreu comprovar que hi

ha buits suficients com per continuar l'estudi (4), cosa que penso que és bastant interessant.

1.1. La família

El seu pare Ramon Anglada, era blanquer a Vic, igual que l'avi Miquel Anglada, que estava casat amb Antònia Viñas de Vic. La mare Magdalena Torres (5) era de Mataró, igual que l'avi Joan Baptista Torres, casat amb Rita Rovira, de Llaveneras.

El Dr. Anglada es va casar amb Joana Fuxà i Vila, nascuda a Ciutadella de Menorca, l'any 1854. Van tenir cinc fills: Ramon, nascut a Ciutadella, metge, que va anar a la guerra d'Àfrica com a facultatiu. Va morir fa pocs anys, havent estat director de l'Hospital Militar de Palma de Mallorca. El segon fill va ésser una nena que, de molt petita, va morir en caure dels braços de la mainadera. El tercer, l'Àngel M^a, metge, fou pare del Dr. Josep Mª Anglada i Anfruns, que va seguir en el despatx del seu pare, també era dentista, de la promoció de 1911. Els dos últims fills van ésser dues nenes, la Magdalena i la Josepa.

Es va quedar vidu l'any 1892, i es va casar amb la germana de la seva dona, Mònica Fuxà i Vila, que va morir atropellada per un tramvia, davant de casa seva, al carrer de Làuria, el vint-i-set de juny de mil nou-cents quinze.

1.2. Els estudis.

Vist des de l'actualitat podriem dir que va començar tard a estudiar, tenia disset anys, però quan ho fa, intenta recuperar els anys perduts.

L'any 1867 continua els estudis al Seminari agregat a la Universitat sobre Història d'Espanya, assignatura que aprova en el curs 1867-68 amb la qualificació de "meritus".

Però aquí hi ha una altra decaiguda, fins quatre anys més tard no els reprèn.

L'any 1871 comença els estudis generals de segona ensenyança, a l'Institut de Barcelona. Veiem que aquest és

un retorn amb molta empena, perquè en un sol curs fa un total de quinze assignatures més dos exàmens de revàlida, que comprenen: Batxiller, Revàlida, Preparatori a la Universitat (tres) i part de la Llicenciatura (dos). És a dir, que al llarg dels cursos 1871-1872 estudia les assignatures que relacionem, juntament amb les seves qualificacions, en el quadre núm. 1 de l'annex.

El vint-i-set de juny de 1872, en el "Colegio libre de Gracia", va fer el primer exercici per al grau de Batxiller i al dia següent el segon, obtenint la qualificació d'aprovat. Va aconseguir el títol el sis de juliol, prèvia revàlida, davant de la comissió oficial de l'Institut, el dia dos del mateix mes.

Cal destacar que durant el mateix curs inicia els estudis preparatoris a la Universitat, amb les assignatures que relacionem en el quadre núm. 2 de l'annex. És a dir, que als 21 anys es proposa rellançar-se a l'estudi, i aquesta empena l'acompanyà al llarg de tota la Llicenciatura, entre els 22 i 28 anys. Aquests estudis són els esmentats en el quadre núm. 3 de l'annex.

Per a obtenir el grau de Llicenciat va ésser "admès" en el primer exercici el divuit de desembre de 1878, i "aprovat" en el segon dia següent. En aquesta segona prova va haver de diagnosticar la patologia del malalt núm. 19 de la Clínica Quirúrgica, que va resultar ésser un "Tumor blanc", i consta a l'expedient que "va acabar l'acte amb l'operació quirúrgica que prescriuen les disposicions vigents". (6)

El títol de Llicenciat en Medicina i Cirurgia (sic) li va ésser atorgat per la "Dirección General de Instrucción Pública", el vint-i-quatre d'agost de 1880.

No consta en el seu expedient acadèmic (7) que fes el Doctorat (cal veure el resum dels seus estudis en el quadre núm. 4 de l'annex).

De l'època dels seus estudis universitaris, hem trobat una instància, presentada al Rector de la Universitat en la que demana un certificat d'estudis, ja que per motius d'"interessos familiars" ha de marxar de Catalunya. Això data de l'onze de gener de 1877 i estava a la meitat del

penúltim curs, però sembla que tot va quedar tan sols en un intent.

Podriem fer la suposició que aquesta petició va tenir una relació directa amb els conflictes de la tercera guerra calista, que va acabar l'any 1876.

2. VIDA PROFESSIONAL

2.1. Quaranta anys de Metge Dentista

Un cop acabada la carrera i segons informació familiar, el Dr. Anglada va estudiar per a Dentista a Marsella i molt aviat es va posar al costat del Dr. Simó de Rojas Bruguera i Martí, el qual l'any 1879 havia fundat l'Institut Estomatològic de Barcelona (8), entitat que incloïa els metges amb dedicació a l'Estomatologia i de la qual formava part el nostre protagonista.

Per les seves publicacions podem deduir que tenia una estreta relació amb el Dr. Bruguera, ja que algunes fan referència a Històries Clíniques de la seva consulta (9), i que podia haver estat en el Servei de l'Hospital de la Santa Creu amb ell (10).

Aquesta relació podria ser per propis mèrits, per la pròpia de mestre-alumne i també per proximitat.

El fet de la proximitat es pot comprovar en la situació de les consultes que va tenir el Dr. Anglada. La primera del carrer Ferran, cantonada Avinyó; en quedar vidu l'any 1892, es traslladà al carrer de l'Hospital, cantonada amb la Rambla, damunt de la joieria Cabot, i d'allà va passar al carrer de Làuria núm. 8, l'any 1907.

Quant a la relació mestre-alumne, com molt bé diu Artur Masriera en el llibre "Los buenos barceloneses" (11).

I pel que fa al seu mèrit podria ser el fet que molt aviat accedís a ésser membre de l'Institut Estomatològic. El Dr. Anglada va ésser membre d'aquesta entitat en guanyar un premi instaurat en Junta General de l'u de setembre de 1879 (12). En aquest acte es va acordar, que segons l'arti-

cle 92 dels Estatuts s'obria concurs públic per a "professors de l'art de guarir amb títol acadèmic, espanyols o estrangers" amb els temes següents:

1r.- Abcessos del si del submaxil·lar, les seves consideracions etiològiques, sindròmiques i terapèutiques.

2n.- Punt lliure referent tant a la part mèdica i quirúrgica, com a la protèsica, a gust del seu autor, els quals podien ésser escrits en espanyol, francès, italià o anglès.

Els premis eren:

- Títol de soci de mèrit, per cadascun dels dos temes.
- Accèssit per cada premi, consistent en ser correspon-sal lliure de despeses.

El Dr. Anglada va ésser soci correspon-sal lliure de despeses, segons decisió de la Junta General de l'Institut, reunida el vint de desembre de 1880 i li va ésser lliurat el diploma acreditatiu el vint-i-cinc de març de 1881 (13).

No consta a cap lloc el títol de la publicació amb la que va guanyar el concurs, però solament podia ser per "Epi-lèpsia determinada per lesions dentaries" (1880), pel punt 2n.

L'any 1887 finalitzen les actuacions de l'Institut Estomatològic de Barcelona. Com que d'aquesta entitat i de la seva continuació com a Cercle Odontològic de Catalunya tenim poques dades i no es coneixen els seus components, és de suposar que tant el Doctor Bruguera com el Doctor Anglada, serien també fundadors d'aquesta segona societat, possibilitat que queda apuntada fins que es trobin noves dades.

De la seva vida professional sabem que va exercir a Menorca, a la ciutat de Maó i que va ésser soci correspon-sal de la Reial Acadèmia de Medicina i Cirurgia de Palma de Mallorca, pel seu treball sobre "Ingerto (sic) dentario" (14). Això esdevenia l'any 1882.

2.2. Publicacions (15)

Hem localitzat un total de set, que per anys, són les següents:

(1879)

- 1.- Quist a la fossa canina dreta.
- 2.- Diagnòstic de càries i necrosi de la vora del supra-maxil.lar esquerra de caràcter escrofulós.
- 3.- De la deformitat de les dents, com a símptoma de la sífilis en el infants.

(1880)

- 4.- Introducció d'un aparell protèsic a l'esòfag (sic), en l'interior del qual va romandre més de dos anys.
- 5.- Epilèpsia determinada per lesions dentàries.
- 6.- Històries clíniques recollides a l'Hospital de la Princesa.
- 7.- "Ingerto (sic) dentario".

De les publicacions revisades podem treure les següents consideracions:

Totes elles tracten el tema anunciat amb detall i expliquen la seva història clínica.

Aquesta història clínica és completa tant pel que fa el seu diagnòstic com en el tractament.

Els temes estan compilats de la forma següent: dos de la Clínica Estomatològica del Dr. Bruguera i Martí, dos traduccions de revistes estrangeres (Unión Medica i The Lancet, una de la seva pròpia clínica i una altra que és un recull d'històries clíniques de l'Hospital de la Princesa.

Fent una revisió de les paraules claus d'aquests temes podem comprendre la seva idea estomatologista:

- Lesions maxil.lars: quist, necrosi.
- Malalties amb repercussions dentals: sífilis, epilèpsia.
- Temes dentals: empelt dentari.
- Accident professional: pròtesi a l'esòfag.
- Temes no dentals: pòlips nasals, estretor uretral.

Podriem concloure dient que el Dr. Anglada va saber ésser humil, ja que va donar valor a la tasca realitzada per d'altres companys professionals i va demostrar una gran claredat d'idees en l'exposició dels temes.

La seva visió de l'odontologia des d'un punt de vista evidentment mèdic i la seva actuació professional li confereixen un lloc eminent en els prolegòmens de l'estomatologia catalana.

REFERÈNCIES

- (1) Evolució de la professió dental a Catalunya (1760-1937). llegida el set de desembre de 1985 a l'Escola d'Estomatologia de Barcelona.
- (2) Que també signava solament com a Simó Bruguera i Martí.
- (3) Diploma de l'Institut Estomatològic de Barcelona i Diploma de la Reial Acadèmia de Medicina i Cirurgia de Palma de Mallorca.
- (4) Tenim notícia de l'existència d'unes memòries mecanografiades, i amb correccions a mà, que segons informa la família Anglada, encara estaven en els anys de la postguerra.
- (5) Així consta a la Fe de Baptisme. En tota la resta de documents el cognom és Torras.
- (6) Peròensem que l'acte quirúrgic no es realitzava, o que els estudiants feien només d'ajudants quirúrgics.
- (7) Arxiu Universitat de Barcelona.
- (8) Amb domicili al carrer de la Ciutat núm. 11, 2n.-2a.
- (9) La tenia al carrer del Carme núm. 24, 1r.
- (10) "Revista de Ciències Mèdiques". 1879, V, p. 420.

- (11) Veure fonts documentals. Aquesta dada es troba a la 8.
- (12) Mirar la "Revista de Ciencias Médicas", 1880, VI, 138-9.
- (13) Diploma en propietat de la família Anglada.
- (14) Segons certificat d'aquesta Reial Acadèmia i el Diploma de l'u de juny de 1882, que estan guardats per la família Anglada.
- (15) Veure fonts documentals.

FONTS DOCUMENTALS

- 1. Anglada Torras, Antoni: QUIST A LA FOSSA CANINA DRETA, observació recollida a la Clínica Estomatològica del Dr. Bruguera i Martí, "Revista de Ciencias Médicas", 1879, V. 417-22.
- 2. Anglada Torras, Antoni: DIAGNÒSTIC DE CÀRIES I NECROSI DE LA VORA DEL SUB-MAXIL.LAR ESQUERRE DE CARÀCTER ESCROFULÓS. "Revista de Ciencias Médicas", 1879, V. 491-5.
- 3. Anglada Torras, Antoni: DE LA DEFORMACIÓ DE LES DENTS COM A SIMPTOMA DE LA SÍFILIS EN ELS INFANTS. (Traducció del Dr. Blanche). "Revista de Ciencias Médicas", 1879, V. 563-568.
- 4. Anglada Torras, Antoni: INTRODUCCIÓ D'UN APARELL PROTÈSIC A L'ESÒFAG (sic), EN L'INTERIOR DEL QUAL VA ROMANDRE MÉS DE DOS ANYS. (Traducció del Dr. Evans "the Lancet"). "Revista de Ciencias Médicas", 1880-VI, 278-281.
- 5. Anglada Torras, Antoni: EPILÈPSIA DETERMINADA PER LESIONS DENTÀRIES. "Revista de Ciencias Médicas", 1880-VI, 449-51.

6. Anglada Torras, Antoni: HISTÒRIES CLÍNiques RECOLLIDES A L'HOSPITAL DE LA PRINCESA. Pòlips mucosos d'ambdues fosses nasals, estretor uretral. (Dr. Federico Rubio). "Revista de Ciencias Mèdicas", 1880, 509-514-VI.
7. Calbet Camarasa, Josep M^a; Corbella i Corbella, Jacint: DICCIONARI BIOGRÀFIC DE METGES CATALANS, Fund. S. Vives Casajuana, Sem. Pere Mata, Universitat de Barcelona. Barcelona 1981, I, 46.
8. Masriera, Artur: "LOS BUENOS BARCELONESES", Homes, costums i anècdotes de la Barcelona vuitcentista. (1850-1870), Ed. Poliglota, Barcelona, 1924, 62.
9. Sureda Trujillo, Juana: HISTÒRIA DE LA REIAL ACADEMIA DE MEDICINA I CIRURGIA DE PALMA DE MALLORCA, Tesi doctoral, Barcelona, 1977.
10. Ustrell i Torrent, Josep M^a.: EVOLUCIÓ DE LA PROFESSION DENTAL A CATALUNYA (1760-1937), Tesi doctoral, Barcelona, 1985.
11. Certificació acadèmica personal, núm. 200, curs 1877-78 de l'Institut de Barcelona, Arxiu Universitat de Barcelona.
12. Diploma de l'Institut Estomatològic de Barcelona a favor d'Antoni Anglada i Torras, Barcelona, 1881.
13. Expedient acadèmic de la llicenciatura de Medicina i Cirurgia d'Antoni Anglada i Torras, Barcelona, 1878, Arxiu Universitat de Barcelona.
14. Fe de Baptisme d'Antoni Anglada i Torras, certificada per Josep Tarradas, Vicari de Santa Maria de Mataró, Arxiu Universitat de Barcelona.
15. Instància d'Antoni Anglada i Torras al Rector de la Universitat de Barcelona de l'11 de gener de 1877, Arxiu Universitat de Barcelona.

16. Nomenament de Soci Corresponsal de la Reial Acadèmia de Medicina i Cirurgia de Palma de Mallorca, de 1882.
17. "Revista de Ciencias Mèdicas", 1880, VI, 91-92; 138-39.
18. Títol de Soci Corresponsal de l'Acadèmia de Medicina i Cirurgia de Palma de Mallorca de 1882.

A N N E X

QUADRE NÚM. 1. A l'Institut de Barcelona.

1.- Llatí 1a.	Aprovat
2.- Llatí 2n.	Aprovat
3.- Retòrica i poètica	Aprovat
4.- Geografia i Història Universal	Excel.lent
5.- Història Natural i Fisiologia	Excel.lent
6.- Higiene	Excel.lent

Al Col.legi Lliure de Gràcia

1.- Aritmètica i Àlgebra	Excel.lent
2.- Geometria i Trigonometria	Excel.lent
3.- Física i Química	Notable
4.- Psicologia, Lògica i Fisiologia Moral.	Aprovat

QUADRE NÚM. 2.

- Ampliació Física
- Química General
- Mineralogia i Botànica

que va aprovar el setembre de 1872.

Va cursar també dues assignatures de Llicenciatura:

- Anatomia general 1r.	Aprovat
- Dissecció 1r.	Aprovat

QUADRE NÚM. 3. (1872-1873)

(preparatori): Química general	Aprovat
(llicenciatura): Anatomia General 2n.	Aprovat
Dissecció 2n.	Aprovat
Fisiologia Humana	Aprovat
(1873-1874)	
Patologia General	Aprovat
(1874-1875)	
Higiene privada	Excel.lent
Terapèutica	Excel.lent
(1875-1876)	
Patologia quirúrgica	Excel.lent
Patologia Mèdica	Excel.lent
Obstetricia	Notable
(1876-1877)	
Anatomia quirúrgica, operacions	Aprovat
Clínica mèdica 1r.	Notable
Clínica quirúrgica 1r.	Excel.lent
(1877-1878)	
Clínica mèdica 2n.	Excel.lent
Clínica quirúrgica 2n.	Excel.lent
Clínica d'obstetricia	Excel.lent
Higiene pública	Aprovat
Medicina legal i	
Toxicologia	Aprovat

QUADRE NÚM. 4.

	Any	Assignatures
Primers estudis	1867	1
Batxiller	1871-72	10
Revalida	1872	2
Preparatori Univ.	1872-73	4
Llicenciatura	1872-73	19

Amb una puntuació mitjana de Notable;

Batxiller: 7'7

Llicenciatura: 7'2

RESUM

Aquest treball és una breu biografia del Dr. Antoni Anglada i Torras (1850-1919) i la seva importància ve donada per l'època de la seva tasca professional, en la qual hi ha grans canvis, entre ells la creació del títol d'Odontòleg, l'any 1901.

Però el que realment destaca és la seva actuació com a Metge i Dentista, és a dir, ell i el Dr. Bruguera van fer d'aquells anys els prolegòmens de l'Estomatologia Catalana.

RESUMEN

Este trabajo es una breve biografía del Dr. Antoni Anglada i Torras (1850-1919) y su importancia viene dada por la época de su actividad profesional, en la que hay grandes cambios, entre ellos la creación del título de Odontólogo, en el año 1901.

Pero lo que realmente destaca es su actuación como Médico y Dentista, es decir, él y el Dr. Bruguera hicieron de aquellos años los prolegómenos de la Estomatología Catalana.

SUMMARY

This work is a brief biography of Dr. Antoni Anglada and Torras (1850-1919) and the importance given by this time to his professional work, as there were big changes, before the creation of the Odontologist title, in 1901.

But the thing which is really outstanding are his actions as a doctor and dentist, he and Dr. Bruguera founded in those years the beginings of the Catalonian stomatology.